

ภูมิหลัง

การจัดการศึกษาในปัจจุบันนี้ มีวัตถุประสงค์เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมที่เคย เน้นความสำเร็จทางการศึกษาเพียงอย่างเดียวกลับหันมาให้ความสำคัญกับตัวผู้เรียน มากขึ้นโดยมุ่งพัฒนา “คนทั้งตัว” เน้นการพัฒนาทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ดังจะเห็นได้จากหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. 2535 : 1) มีจุดมุ่งหมาย ให้ผู้เรียนมีทักษะพื้นฐานในการเรียนรู้อันได้แก่ อ่านออก เขียนได้ คิดคำนวณได้ และคงสภาพทักษะเหล่านั้นไว้ได้ นอกจากนี้ยังมุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับตนเอง ชุมชนชาติแวดล้อม และการเปลี่ยนแปลงของสังคม สามารถ ปฏิบัติตนในด้านการรักษาสุขภาพอนามัยของตนเองและครอบครัว สามารถวิเคราะห์ สาเหตุและแนวทางแก้ไขปัญหาย่างมีเหตุผลด้วยทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ มีความภูมิใจในความเป็นไทย สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ไม่มีนิสัย เห็นแก่ตัว ไม่เอาเปรียบผู้อื่น รักการอ่าน และใฝ่หาความรู้ มีนิสัยรักการทำงาน และทำงานร่วมกับผู้อื่น เข้าใจสภาพและการเปลี่ยนแปลงของสังคมในบ้านและชุมชน ปฏิบัติตนตามบทบาทและหน้าที่ในฐานะเป็นสมาชิกที่ดีของบ้านและชุมชน อนุรักษ์และ พัฒนาสิ่งแวดล้อม ศาสนา ศิลปะวัฒนธรรมในชุมชนรอบ ๆ บ้าน

จากจุดมุ่งหมายของหลักสูตรดังกล่าว จะเห็นได้ว่าการจัดการเรียนการสอน ในระดับประถมศึกษานี้มีเป้าหมายที่นำไปสู่การพัฒนาคนให้มีคุณภาพ (พรรณี ชูชัย เจนจิต. 2533 : 181) เป็นภูมิคุ้มกัน ความรู้สึกที่ไม่มั่นคงปลอดภัย ความรู้สึกด้อย ไร้คุณค่า ไร้ความสามารถ ความรู้สึกกระวนกระวายใจต่าง ๆ ซึ่งการจัดการเรียน การสอนตามหลักสูตรประถมศึกษาดังกล่าวเป็นการจัดการเรียนการสอนเพื่อสร้าง ให้เกิดอัตมโนทัศน์ในทางบวก

อัตมโนทัศน์จะมีการพัฒนาตั้งแต่วัยเด็ก และโรเซนเบิร์ก (Rosenberg. 1979 : 227 - 229) กล่าวว่า เด็กที่อยู่ในระหว่างช่วงอายุ 8 - 11 ปี จะเป็น

ระยะวิกฤตของอัตมโนทัศน์เพราะปัญหาที่เกี่ยวข้องกับอัตมโนทัศน์จะเริ่มปรากฏอย่างเด่นชัด จะเห็นได้ว่าเด็กที่อยู่ในช่วงอายุระหว่าง 8 - 14 ปี เป็นวัยที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษา อีริคสัน (พรณี ชูชัย เจนจิต. 2533 : 200 ; อ้างอิงมาจาก Erickson. 1967 : ไม่มีเลขหน้า) กล่าวว่าเด็กในวัยดังกล่าวเป็นวัยที่เริ่มมีประสบการณ์นอกบ้านเป็นครั้งแรก ได้ร่วมเรียนกับเพื่อน ๆ เด็กจะมีความรู้สึกว่าการให้ตนเองเป็นที่ยอมรับ โดยการทำงานให้สำเร็จซึ่งถ้าเด็กประสบผลสำเร็จในการเรียนจะก่อให้เกิดความมานะพากเพียรพยายามรวมถึงการที่เด็กสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ ส่วนเด็กที่ไม่ประสบผลสำเร็จในการเรียนจะไม่มี ความเชื่อมั่นในตนเองไม่ได้รับการยอมรับจากเพื่อน ซึ่งจะทําให้พัฒนาความรู้สึกที่ช่วยเหลือตนเองไม่ได้ เกิดความรู้สึกต่ำต้อย/การจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษาจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในการส่งเสริมให้เด็กพัฒนาอัตมโนทัศน์ในทางบวก เพราะรูปแบบพฤติกรรมของบุคคลย่อมมาจากอัตมโนทัศน์และบุคคลจะแสดงพฤติกรรมที่สอดคล้องกับอัตมโนทัศน์ (Hurlock. 1973 : 253 ; Gallahue. 1982 : 320) ซึ่งสอดคล้องกับโคมส์ (Combs. 1976 : 160 - 161) ที่กล่าวว่าอัตมโนทัศน์เป็นแกนกลางของการรับรู้เกี่ยวกับงานและเป็นแกนของบุคลิกภาพ อัตมโนทัศน์จึงมีผลต่อบุคลิกภาพและการรับรู้ของบุคคล

✓ แอทคินสัน กราโช และเบเบอร์ (Atkinson. 1983 : 400 ; Grasho. 1980 : 167 ; Bayer. 1986 : 123) กล่าวว่าบุคคลที่มีอัตมโนทัศน์ทางที่ดี มักจะเป็นผู้ที่มองโลกค่อนข้างดี คือมักจะเป็นผู้ที่สามารถยอมรับสภาพการที่ตนเป็นอยู่ตามสภาพความเป็นจริง มีความจริงใจ มีลักษณะพึ่งตนเอง เคารพตนเองและผู้อื่น มีความภาคภูมิใจในตนเอง บุคคลที่มีอัตมโนทัศน์ในทางดีจะให้ความสามารถที่มีอยู่อย่างเต็มศักยภาพ ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญต่อการพัฒนาไปสู่ความสำเร็จในการเรียนรู้ของบุคคลและทำให้บุคคลสามารถจัดการกับสภาพแวดล้อมได้เป็นอย่างดี ส่วนบุคคลที่มีอัตมโนทัศน์ไม่ดี กาลาฮิวและโฮล์มส์ (Gallhue. 1982 : 326 - 327 ; Holmes. 1979 : 356) กล่าวว่า จะมีลักษณะบุคลิกภาพดังนี้คือ มักขาดความสนใจในสิ่งแวดล้อม ไม่มีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ ขาดความพยายามที่จะมุ่งไปสู่ความสำเร็จ มักจะหลีกเลี่ยงและไม่กล้าเผชิญกับสถานการณ์ที่เป็นอุปสรรคมีแรงจูงใจต่ำ ใฝ่สมถะต่ำ มีความภาคภูมิใจในตนเองต่ำ นอกจากนี้ยังมีความวิตกกังวลสูง

มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาและเหลวไหล มีปัญหาในการปรับตัวถูกบุคคลอื่นควบคุมได้ง่าย มักจะฝ่าฝืนกฎหมาย และเมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่การดำเนินชีวิตจะขึ้นอยู่กับความคาดหวังของบุคคลอื่น

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า การพัฒนาอัตมโนทัศน์ของเด็กขึ้นอยู่กับตัวแปรที่สำคัญคือ ภาพพจน์ของตนเองที่เด็กได้รับจากบุคคลอื่นและความสามารถที่จะทำสิ่งใด ๆ ก็ตาม ให้ประสบความสำเร็จด้วยตนเอง ซึ่งตัวแปรดังกล่าวมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลง และการพัฒนาอัตมโนทัศน์ของเด็กให้เป็นไปในทางที่ดีหรือไม่ดี (Nelms. 1982 : 544 ; Bruno. 1980 : 404 ; Atkinson. 1983 : 399 - 400)

ดังนั้นในการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาควรได้พิจารณาถึงสภาพแวดล้อมทางสังคมควบคู่ไปกับการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนเพื่อให้เด็กนักเรียนมีภาพพจน์ที่ดีต่อตนเอง และเพื่อหาแนวทางสร้างเสริมอัตมโนทัศน์ที่ดีให้กับนักเรียนซึ่งเป็นรากฐานอันสำคัญที่จะช่วยให้บรรลุจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาได้

การจัดการศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเพชรบูรณ์ มีสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ 11 อำเภอ แต่ละท้องที่ของสำนักงานการประถมศึกษาจะมีความแตกต่างกันด้านสภาพทางภูมิศาสตร์ เศรษฐกิจ วัฒนธรรม และอื่น ๆ อย่างเห็นได้ชัด โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอหล่มเก่า และสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเขาค้อ อยู่ในท้องที่ที่มีชาวไทยภูเขาอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก ได้แก่ชาวไทยภูเขาเผ่าม้ง เผ่าลีซอ และเผ่าชาวไทยพวนราบ อย่างไรก็ตามชาวไทยภูเขาก็คือชาวไทยและมีสัญชาติไทย แต่ชาวไทยที่อาศัยอยู่ในเขตนี้มีสภาพการดำรงชีวิต ความเชื่อ วัฒนธรรม ประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะเผ่า เช่น เผ่าม้งเป็นเผ่าที่ขยันเปิดเผย มีความซื่อสัตย์ ซื่อสัตย์ มีความเชื่อในเรื่องภูติผีปีศาจ และสิ่งเหนือธรรมชาติ สำหรับความสัมพันธ์ภายในครอบครัวถือว่าชายที่อาวุโสที่สุดในครอบครัวเป็นหัวหน้าซึ่งทุกคนต้องเชื่อฟัง เผ่าลีซอเป็นชาวไทยภูเขาอีกเผ่าหนึ่งที่อาศัยอยู่ในจังหวัดเพชรบูรณ์ มีนิสัยรักสันติไม่ชอบการทะเลาะเบาะแว้ง มีความสามารถในการต่อสู้กับภูติผีเช่นเดียวกับเผ่าม้งแต่ต่างกันในเรื่องรายละเอียด สำหรับความสัมพันธ์กับครอบครัวในการเลี้ยงดูบุตร บุตรสามารถที่จะโต้แย้งหรือแสดงความคิดเห็นกับพ่อแม่ได้โดยที่พ่อแม่ไม่เห็นว่าเป็นสิ่งที่ผิด นอกจากนี้เผ่าชาวไทยพวนราบซึ่งนับเป็นชาวไทยภูเขาอีกเผ่าหนึ่งที่อาศัยปะปนอยู่กับเผ่าม้งและเผ่าลีซอ เผ่าชาวไทยพวนราบเป็นเผ่าที่มีการดำเนินชีวิต

ความเชื่อ และวัฒนธรรมเช่นเดียวกับชาวไทยทั่วไปในประเทศไทย ได้แก่ นับถือ ศาสนาพุทธ ยึดมั่นในขนบธรรมเนียมประเพณี ดังนั้นนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาอำเภอจึงมีทั้งนักเรียนไทยที่ต่างเผ่าต่างความเชื่อและมีวัฒนธรรมย่อย รวมกันอยู่

ในฐานะที่ผู้วิจัยเป็นครูผู้สอนสังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดเพชรบูรณ์ และมีความใกล้ชิดกับนักเรียนชาวไทยภูเขาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาอัตมโนทัศน์ของ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ทั้งที่เป็นคนไทยพื้นราบและชาวไทยภูเขา เผ่าม้ง และเผ่าลีซอ โดยศึกษาถึงความแตกต่างของอัตมโนทัศน์ของชาวไทยภูเขาจำแนก ตามเพศ เผ่า และศาสนา เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนานักเรียนให้มีอัตมโนทัศน์ ในทางที่ดีและมีชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุขต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาอัตมโนทัศน์ของนักเรียนชาวไทยภูเขา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานการศึกษา จังหวัดเพชรบูรณ์
2. เพื่อเปรียบเทียบอัตมโนทัศน์ของนักเรียนชาวไทยภูเขาชั้นประถมศึกษา ปีที่ 6 สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดเพชรบูรณ์ ตามตัวแปร เพศ เผ่า และศาสนา

ความสำคัญของการวิจัย

1. เพื่อช่วยให้รู้จักอัตมโนทัศน์ของนักเรียนชาวไทยภูเขาโดยส่วนรวมและ ตามองค์ประกอบต่าง ๆ
2. เพื่อช่วยให้บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในระดับประถมศึกษาได้ทราบ อัตมโนทัศน์ของนักเรียนชาวไทยภูเขา จังหวัดเพชรบูรณ์ อันเป็นแนวทางในการแก้ไข และพัฒนาส่งเสริมชาวไทยภูเขาได้ตรงตามสภาพความเป็นจริง

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชาวไทย ภูเขาศั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานการศึกษา จังหวัดเพชรบูรณ์

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชาวไทย ภูเขาศั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานการศึกษา จังหวัดเพชรบูรณ์ ปีการศึกษา 2535 ซึ่งได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) จากโรงเรียนจำนวน 6 โรงเรียน มีจำนวนนักเรียนทั้งหมด 239 คน ได้แก่

1. โรงเรียนเจริญทองนิมวิทยา	จำนวน 47 คน
2. โรงเรียนบ้านเข็กน้อย	จำนวน 85 คน
3. โรงเรียนบ้านห้วยน้ำขาว	จำนวน 17 คน
4. โรงเรียนบ้านสะอาดพะมิตรภาพ	จำนวน 35 คน
5. โรงเรียนบ้านหนองแม่นา	จำนวน 38 คน
6. โรงเรียนบ้านทับเบิกร่วมใจ	จำนวน 17 คน

3. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

3.1 ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) ได้แก่

3.1.1 เพศ แบ่งออกเป็น

3.1.1.1 เพศชาย

3.1.1.2 เพศหญิง

3.1.2 เผ่า แบ่งออกเป็น

3.1.2.1 เผ่าม้ง

3.1.2.2 เผ่าลีซอ

3.1.2.3 เผ่าชาวไทยพวน^๕

3.1.3 ศาสนา แบ่งออกเป็น

3.1.3.1 ศาสนาพุทธ

3.1.3.2 ศาสนาคริสต์

3.1.3.3 นับถือผี

3.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variables) ได้แก่ อัตมโนทัศน์
ซึ่งแบ่งออกเป็น 7 องค์ประกอบได้แก่

องค์ประกอบที่ 1 แสดงลักษณะทางพฤติกรรม (Behavior)

องค์ประกอบที่ 2 แสดงลักษณะทางสภาพทางสติปัญญาและ
สถานภาพภายในโรงเรียน (Intellectual and School Status)

องค์ประกอบที่ 3 แสดงลักษณะทางรูปร่างลักษณะและคุณลักษณะ
(Physical Appearance and Attributes)

องค์ประกอบที่ 4 แสดงลักษณะทางความวิตกกังวล (Anxiety)

องค์ประกอบที่ 5 แสดงลักษณะทางความเป็นคนที่น่าสนใจ
(Popularity)

องค์ประกอบที่ 6 แสดงลักษณะทางความสุขความพอใจ
(Happiness and Satisfaction)

องค์ประกอบที่ 7 แสดงลักษณะอัตมโนทัศน์โดยส่วนรวม
(Total Number of the Scales)

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. อัตมโนทัศน์ (Self-Concept) หมายถึงความรู้สึกรู้จักคิดส่วนบุคคล
ที่มีต่อตนเอง ซึ่งจะครอบคลุมถึงด้านต่าง ๆ องค์ประกอบซึ่งสามารถวัดได้ด้วย
แบบทดสอบ ปีแอร์-แฮร์ริส ซิล เครนส์ เซลฟ์ - คอนเซ็ปต์ สเกล (The Piers
-Harris Children's. Self - Concept Scale) ฉบับที่แปลและเรียบเรียง
เป็นภาษาไทยโดย จุไรรัตน์ เปรมิขะเขียว (อภิชาติ ประสานศรี. 2534 : 7) ซึ่ง
แบบทดสอบดังกล่าวได้แบ่งออกเป็น 7 องค์ประกอบได้แก่

องค์ประกอบที่ 1 แสดงลักษณะทางพฤติกรรม หมายถึง กิจกรรมหรือ
ปฏิกิริยาต่าง ๆ ของนักเรียนชาวไทยภูเขาที่มีต่อสิ่งแวดล้อมทางกายภาพและสังคม
ซึ่งอาจจะรู้ได้โดยการสังเกต หรืออาจจะรู้ได้โดยการใช้เครื่องมือช่วยและยังหมายถึง
การตอบสนองของกล้ามเนื้อและการทำงานของต่อมต่าง ๆ ในร่างกายอีกด้วย

องค์ประกอบที่ 2 แสดงลักษณะทางสภาพสติปัญญาและสถานภาพ
ในโรงเรียน หมายถึงความรู้สึกนึกคิดของนักเรียนชาวไทยภูเขาที่มีต่อตนเองในเรื่องที่
เกี่ยวข้องกับการเรียน เช่น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหรือการมีส่วนร่วมในกิจกรรม
ของโรงเรียน เช่น การเป็นหัวหน้าชั้น เป็นคณะกรรมการนักเรียน เป็นต้น

องค์ประกอบที่ 3 แสดงลักษณะทางรูปร่างลักษณะและคุณลักษณะ
หมายถึงความรู้สึกนึกคิดส่วนบุคคลที่มีต่อตนเองในด้านรูปร่างหน้าตา ความสามารถ
ทางด้านหนึ่งด้านใดที่ตนรู้สึกว่าเด่น เช่น การเล่นกีฬา เป็นต้น

องค์ประกอบที่ 4 แสดงลักษณะทางความวิตกกังวล หมายถึงสภาพทาง
อารมณ์ ของบุคคลที่แสดงถึงความไม่สบายใจ ตึงเครียดหรือเกิดความกลัวเมื่อมี
สิ่งเร้าให้เกิดความรู้สึกหรืออยู่ในสภาพทางอารมณ์ดังกล่าว บุคคลจะแสดงอาการ
หม่นหมอง เศร้าซึม เคร่งเครียด หยุตชะงัก กังวลใจ ฯลฯ

องค์ประกอบที่ 5 แสดงลักษณะทางความเป็นคนที่น่านิยม หมายถึง
ความรู้สึกนึกคิดส่วนบุคคลที่มีต่อตนเองในด้านการยอมรับ และศรัทธาได้รับความ
ไว้วางใจจากบุคคลอื่น

องค์ประกอบที่ 6 แสดงลักษณะทางความสุขและความพอใจ หมายถึง
ความรู้สึกนึกคิดส่วนบุคคลที่มีต่อตนเองในด้านความสุข ความสบายใจ ความพึงพอใจ
ต่อสิ่งต่าง ๆ ที่ตนเองมีขณะนั้น

องค์ประกอบที่ 7 แสดงลักษณะอัตมโนทัศน์โดยรวม หมายถึง
ความรู้สึกนึกคิดส่วนบุคคลที่มีต่อตนเองตามองค์ประกอบที่ 1-6 ดังกล่าวมาแล้วข้างต้น

2. นักเรียนชาวไทยภูเขา หมายถึง เด็กนักเรียนเผ่าต่าง ๆ ที่เข้าเรียน
ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดเพชรบูรณ์
มีจำนวน 6 โรงเรียน คือ โรงเรียนเจริญทองนิมวิทยา โรงเรียนบ้านเข็กน้อย
โรงเรียนห้วยน้ำขาว โรงเรียนบ้านสะเดาะพงมิตรภาพ โรงเรียนบ้านหนองแม่นา
โรงเรียนบ้านทับเบิกร่วมใจ ซึ่งสามารถแบ่งนักเรียนชาวไทยภูเขาดังกล่าวออกเป็น
3 เผ่า ได้แก่ เผ่าม้ง, เผ่าลีซอ และชาวไทยพื้นราบ

2.1 นักเรียนชาวไทยภูเขาเผ่าม้ง หมายถึง นักเรียนชาวไทยภูเขา
เผ่าหนึ่งที่อาศัยอยู่ในบริเวณหมู่บ้านเล้าลือ สะเดาะพง กนกงาม สีมารักษ์ หนองแม่นา
เข็กน้อย และห้วยน้ำขาว อำเภอเขาค้อ และหมู่บ้านทับเบิก อำเภอหล่มเก่า

จังหวัดเพชรบูรณ์

2.2 นักเรียนชาวไทยภูเขาเผ่าลีซอ หมายถึง นักเรียนชาวไทยภูเขาเผ่าหนึ่งที่อาศัยอยู่ในบริเวณหมู่บ้านเพชรดำ อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์

2.3 นักเรียนชาวไทยภูเขาเผ่าชาวไทยพวน หมายถึง นักเรียนที่ไม่ใช่ นักเรียนชาวไทยภูเขาเผ่าม้งหรือเผ่าลีซอหรือชาวไทยภูเขาเผ่าอื่น ๆ แต่เป็นนักเรียนพื้นที่ราบที่มีถิ่นฐานอยู่ในจังหวัดเพชรบูรณ์ที่อาศัยอยู่บริเวณเดียวกับชาวไทยภูเขาเผ่าม้ง, เผ่าลีซอ และเรียนอยู่ในโรงเรียน 6 โรงเรียนคือ โรงเรียนเจริญทองนิ่มวิทยา โรงเรียนบ้านเข็กน้อย โรงเรียนห้วยน้ำขาว โรงเรียนบ้านสะเดาะพงมิตรภาพ โรงเรียนบ้านหนองแม่นา โรงเรียนบ้านทับเบิกร่วมใจ

3. ศาสนา หมายถึง ลักษณะความเชื่อของนักเรียนชาวไทยภูเขาที่เกี่ยวกับศีลธรรมหลักธรรมต่าง ๆ อันเป็น บาป บุญ พร้อมทั้งสิทธิที่กระทำตามความเห็นหรือตามคำสั่งสอนในความเชื่อนั้น ซึ่งแบ่งเป็น 3 แบบ ได้แก่ ศาสนาพุทธ ศาสนาคริสต์ และนับถือผี

3.1 นักเรียนชาวไทยภูเขาที่นับถือศาสนาพุทธ หมายถึง นักเรียนชาวไทยภูเขาที่มีความเชื่อในคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า ซึ่งสอนให้บุคคลประพฤติดี รู้ถึงการทำดี พุทธ และติดดี เว้นจากการทำความชั่วทั้งทางกาย วาจา ใจ

3.2 นักเรียนชาวไทยภูเขาที่นับถือศาสนาคริสต์ หมายถึง นักเรียนชาวไทยภูเขาที่มีความเชื่อในพระเยซูคริสต์ว่าเป็นผู้ที่ช่วยเหลือคนให้พ้นจากบาป และคำสั่งสอนของพระเยซูจะสอนถึงความรักและความเมตตาต่อมวลมนุษย์

3.3 นักเรียนชาวไทยภูเขาที่นับถือผี หมายถึง นักเรียนชาวไทยภูเขาที่มีความเชื่อเกี่ยวกับผีต่าง ๆ เช่น เชื่อว่าผีที่มีภัยมากที่สุดคือผีน้ำ ผีนี้จะคอยปกป้องรักษาพวกเขาให้อยู่เป็นสุข ผีร้ายจะเป็นผีที่หิวโหยและเร่ร่อนไปและอาจจะทำร้ายผู้คนได้